EXERCITAREA DE CĂTRE SFATURILE POPULARE A FUNCŢIEI DE APĂRARE A DREPTURILOR ŞI INTERESELOR LEGALE ALE CETĂŢENILOR

DE

I. BENDITER şi M. DVORACEK

Comunicare prezentată în sesiunea ştiinţifică a Universităţii „Al. I. Cuza" din 24–26 oct. 1959

Examinarea multilaterală a problemelor legate de exercitatea de către organele statului nostru democrat-popular a funcţiei de ocrotire şi apărare a drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor prezintă o mare importanţă teoretică şi practică.

Ne-am propus iniţial ca în cadrul comunicării de faţă să prezentăm cîteva aspecte ale problemei legate în special de exercitarea de către sfaturile populare şi comitetele lor executive a acestei funcţii. Considerăm însă tot atît de importante şi unele probleme teoretice cu caracter general. Întrucît despre apărarea drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor, ca o funcţie distinctă a statului socialist, se vorbeşte în literatura sovietică abia în ultima vreme, iar în literatura juridică de specialitate din ţara noastră s-au făcut puţine referiri la această problemă, ni se par necesare unele precizări.

Este ştiut că pînă la Congresul al XX-lea al P.C.U.S., ca rezultat al unor interpretări dogmatice a unor teze formulate în cadrul Congresului al XVIII-lea al P.C.U.S., erau recunoscute ca funcţii ale statului socialist sovietic următoarele : în prima fază de dezvoltare a statului sovietic, funcţia internă de înnăbuşire a împotrivirii claselor exploatatoare răsturnate de la putere şi funcţia economico-organizatorică şi cultural-educativă, iar ca funcţie externă, apărarea statului împotriva unei eventuale agresiuni din partea statelor imperialiste. În cea de-a doua fază principală de dezvoltare a statului socialist sovietic, erau recunoscute ca funcţii interne : funcţia de apărare a proprietăţii socialiste împotriva hoţilor, delapidatorilor şi a risipitorilor avutului obştesc – funcţie ce ia locul funcţiei de înnăbuşire a împotrivirii claselor răsturnate de la putere – celelalte funcţii rămînînd aceleaşi, cu relatarea că funcţia economico-organizatorică şi cultural-educativă capătă o mai largă dezvoltare, necunoscută în prima fază.

Cercetarea mai profundă a realității socialiste, studierea pe baze științifice a tuturor aspectelor în care se manifestă activitatea și rolul creator al statului socialist sovietic în opera de construire a socialismului și apoi a comunismului, a avut ca rezultat îmbogățirea învățăturii leniniste cu privire la funcțiile statului socialist și, în primul rînd, ale statului socialist sovietic.

Dezvoltînd în mod creator unele teze teoretice formulate în documentele Congresului XX și XXI ale P.C.U.S., autorii unor însemnate studii apărute în ultima vreme în literatura politică, filozofică și juridică din Uniunea Sovietică consideră că statul socialist sovietic a exercitat încă din prima fază a dezvoltării sale, pe lîngă funcțiile amintite mai sus, și alte funcții importante. Discuțiile purtate în cadrul unei sesiuni speciale, convocate de Secția de științe sociale a Academiei U.R.S.S., în iunie anul trecut – consacrate problemelor construcției comuniste în U.R.S.S., au dus la cristalizarea unui punct de vedere susținut de majoritatea participanților cu privire la această problemă [1]).

Astfel, participanții la sesiune – printre care juriști de seamă ca: M. S. Strogovici, N. G. Aleksandrov și P. S. Romașkin, au demonstrat că pe lîngă funcțiile amintite în raportul la Congresul al XVIII-lea al P.C.U.S., statul socialist sovietic exercită încă din prima sa fază de dezvoltare, și alte două funcții interne, și anume : funcția de control asupra reglementării cuantumului muncii și a consumului și funcția de apărare a drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor sovietici, iar pe plan extern, pe lîngă funcția de apărare a țării împotriva agresiunilor imperialiste, se exercită încă din primele zile de existență a statului socialist sovietic, funcția luptei pentru pace și coexistență pașnică pe plan mondial cu țările capitaliste, iar după cel de-al doilea război mondial, în urma creării lagărului statelor socialiste, funcția de întărire continuă a prieteniei, colaborării frățești și ajutorului mutual dintre țările acestui lagăr [2]).

Dacă existența tuturor celorlalte funcții ale statului sovietic a fost recunoscută de către toți autorii care au participat la discuțiile desfășurate în ultimul timp în această problemă, cu privire la funcția de apărare a drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor s-au ridicat unele obiecții. Printre puținii autori care contestă existența acestei funcții în faza actuală de dezvoltare a statului sovietic se află și V. V. Nikolaev de la Institutul de filozofie al Academiei de Științe a U.R.S.S. Profesorul Nikolaev susține că în cea de-a doua fază principală de dezvoltare a statului socialist sovietic, funcția de apărare a drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor nu ar mai exista, întrucît fiind lichidate clasele exploatatoare – care încercau să lovească în legalitatea socialistă și în drepturile cetățenilor – nu ar mai exista nici temeiul exercitării acestei funcții. Argumentarea ni se pare insuficientă, întrucît se știe că și după lichidarea claselor exploatatoare în faza de construire a comunismului, mai dăinuie încă o perioadă de timp în conștiința oamenilor, rămășițele unei mentalități vechi. De

1) Sesiunea științifică a Secției de Științe sociale a Academiei de Științe a U.R.S.S. care a avut loc la Moscova în zilele de 23–26 iunie 1958.

2) П. С. Ромашкин, *Развитие функций Советского государства*, «Советское государство и право» № 10, 1958 ; *Вопросы строительства коммунизма в СССР*, Изд-во АН СССР, М., 1959, стр. 105—123 ; «Правда», № 73 (14336) din 14 III 1959. — Н. Г. Александров. *Развитие коммунизма и государство*, «Советское государство и право» № 10, 1958.

altfel, însuşi profesorul Nikolaev este silit să recunoască că mai există cazuri de încălcare a legilor sovietice, precum şi unele cazuri de lezare a drepturilor legale ale cetăţenilor şi că lupta împotriva acestor fenomene negative se duce de către organele statului sovietic ca : Miliţia, instanţele judecătoreşti şi Procuratura. Aceasta constituie de fapt o recunoaştere indirectă, chiar dacă autorul nu o mărturiseşte, a funcţiei de apărare a drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor [3]).

În ceea ce priveşte statul nostru democrat-popular, în cadrul căruia nu au fost încă complet lichidate elementele exploatatoare, este evident că exercitarea funcţiei de apărare a drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor, ca şi activitatea de întărire a legalităţii şi ordinii de drept socialiste, nici nu pot fi puse la îndoială.

Importanţa întăririi legalităţii în activitatea organelor de stat, importanţa funcţiilor statului şi a dezvoltării continue a garanţiilor juridice în vederea ocrotirii drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor a fost în repetate rînduri subliniată în documentele de partid şi în hotărîri comune ale partidului şi guvernului nostru.

Congresul al II-lea al P.M.R. a atras atenţia în mod special asupra necesităţii întăririi legalităţii populare şi a dezvoltării democraţiei în activitatea aparatului de stat, în vederea asigurării condiţiilor optime de respectare a drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti. În cuvîntarea rostită în sala Floreasca la 1 februarie 1957, tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej scotea în evidenţă faptul că „Regimul nostru de democraţie, formă a dictaturii proletariatului, asigură cele mai largi drepturi şi libertăţi oamenilor muncii... Apărînd şi dezvoltînd libertăţile oamenilor muncii – spunea tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej – puterea populară nu va îngădui niciodată ca aceste libertăţi dobîndite prin grele jertfe de oamenii muncii, să fie folosite împotriva cuceririlor sfinte ale acestora“ [4]).

Vorbind despre funcţia statului socialist de apărare a drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor, trebuie subliniat faptul că exercitarea ei este strîns legată de o problemă mai mare, aceea a legalităţii socialiste. Este evident că activitatea statului în direcţia apărării drepturilor cetăţenilor nu poate fi desprinsă de activitatea de întărire a legalităţii şi ordinii de drept socialiste.

Numai într-un cadru de strictă legalitate şi ordine juridică pot fi garantate în mod real şi apărate drepturile şi interesele legale ale cetăţenilor, şi în această privinţă unii autori – foarte puţini la număr – înţelegînd în mod greşit procesul de trecere în perioada construcţiei comuniste, a unor funcţii ale statului şi pe seama organelor obşteşti, au subliniat că nu ar mai fi potrivit ca, în perioada actuală, să se vorbească de necesitatea întăririi legalităţii sovietice, aşa cum s-a obişnuit pînă acum. Acest punct de vedere este greşit. El este în opoziţie cu tezele teoretice fundamentate de Congresul al XXI-lea al P.C.U.S.

3) В. В. Николаев, *О роле советского государства в коммунистическом обществе. Вопросы строительства коммунизма в СССР*. М., 1958, стр. 276.

4) Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole şi cuvîntări* 1955–59. Edit. politică. Buc. 1959, p. 264.

Este cunoscut faptul că tovarășul Hrușciov în raportul prezentat la Congresul al XXI-lea extraordinar al P.C.U.S., vorbind despre necesitatea lărgirii controlului obștesc, a creării unor organizații obștești de genul drujinelor populare, în atribuția cărora să fie dată sarcina combaterii cazurilor de încălcare a ordinii publice, sublinia în același timp că „transmiterea anumitor funcții ale organelor de stat, organizațiilor obștești nu înseamnă de loc slăbirea rolului statului socialist în construirea comunismului“ [5]). „...Tribunalele, organele Miliției și ale Procuraturii – spune tov. Hrușciov în continuare – trebuie să-și păstreze anumite atribuții și în viitor. Aceste organe își vor continua activitatea, pentru a influența persoanele care cu rea credință nu se supun normelor societății socialiste și sînt refractare față de măsurile educative“ [6]).

Foarte edificator în această privință ni se pare răspunsul dat de profesorul M. S. Strogovici, acelora care împărtășeau punctul de vedere amintit. „Noi vom vorbi despre întărirea legalității – spune prof. Strogovici – și vom depune toate eforturile noastre în această direcție, atît timp cît va exista și statul socialist, atît timp cît statul va îndeplini rolul său principal în construirea comunismului, atît timp cît vor fi edictate legi în care este exprimată voința poporului sovietic, politica partidului comunist, atît timp cît va fi necesară o disciplină fermă de stat“ [7]).

Activitatea din ce în ce mai cuprinzătoare a organizațiilor obștești în direcția combaterii cazurilor de încălcare a legii, care se împletește cu activitatea organelor de stat, nu înseamnă deci o slăbire a legalității. Împletirea mai strînsă a garanțiilor obștești cu cele juridice denotă un nivel înalt de dezvoltare a construcției socialiste la oamenii sovietici și constituie o caracteristică a etapei actuale a dezvoltării statului sovietic. Aceasta contribuie și mai mult la crearea unui cadru mai prielnic și a unor condiții optime în vederea exercitării de către statul socialist a funcției de apărare și ocrotire a drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor.

O altă problemă de ordin teoretic cu caracter general, este aceea a precizării noțiunii de apărare a drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor.

În această privință ni se pare ca fiind corespunzătoare definiția dată de de N. G. Mannova, care scrie că: „Prin ocrotirea și apărarea drepturilor cetățenești... se poate înțelege totalitatea măsurilor juridice și organizatorice întreprinse de organele de stat sovietice în scopul: 1) creării condițiilor care să dea posibilitate cetățenilor de a-și exercita în mod liber și nestingherit drepturile largi ce le sînt acordate de legile sovietice și 2) restabilirea drepturilor legale ale cetățenilor, care au fost încălcate“ [8]).

Crearea condițiilor necesare unei libere exercitări a drepturilor legale ale cetățenilor se realizează în statul socialist printr-un ansamblu de garanții politice, obștești și juridice. Vobind de garanțiile juridice, trebuie să ne referim

---

5) N. S. Hrușciov. *Cu privire la cifrele de control ale dezvoltării economiei naționale a U.R.S.S. pe anii 1959–1965*. Ed. politică, Buc. 1959, p. 136.

6) Idem, p. 137.

7) Н. Г. Строгович. *Вопросы строительства коммунизма в СССР*, М., 1959 стр. 297.

8) Н. Г. Маннова, *Вопросы организации охраны прав граждан местными органами государственной власти в СССР*, Вестник Л.Г.У., № 11, 1958, стр. 98.

în primul rînd la sistemul atotcuprinzător al controlului respectării legilor, începînd cu activitatea Marii Adunări Naţionale şi a organelor centrale ale statului – Consiliul de Miniştri ş. a. – şi terminînd cu cele mai mici unităţi ale aparatului nostru de stat în raioane şi comune.

Este ştiut că Marea Adunare Naţională, organul suprem al puterii de stat în R.P.R., are conform art. 24, punctul j din Constituţie, în competenţa sa directă, controlul general asupra aplicării Constituţiei, deci şi asupra respectării drepturilor legale ale cetăţenilor. Celorlalte organe ale statului nostru Constituţia şi legile R.P.R. le atribuie în mod direct sarcina de ocrotire a drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor. Astfel, Consiliul de Miniştri, organul suprem al administraţiei de stat, conform art. 47 pct. c din Constituţie, „ia măsuri în vederea asigurării ordinii publice, apărării intereselor statului şi ocrotirii drepturilor cetăţenilor". Nu mai vorbim de instanţele judecătoreşti şi de Procuratură, care în conformitate cu Constituţia noastră art. 65, şi a legilor speciale de organizare şi funcţionare a lor (art. 2 pct. 6, legea nr. 5/1952 şi art. 1 legea nr. 6/1952) au sarcina de a apăra drepturile fundamentale ale cetăţenilor R.P.R., precum şi celelalte drepturi şi interese garantate de legi. În ceea ce priveşte sfaturile populare, atribuţiile privitoare la ocrotirea şi apărarea drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor, le sînt date prin Constituţie (art. 53) şi legea nr. 6/1957, de organizare şi funcţionare a sfaturilor populare (art. 6, pct. a).

Pe lîngă aceste garanţii generale, cu caracter constituţional, statul nostru stabileşte şi garanţii speciale, menite să asigure realizarea garanţiilor constituţionale. Aşa de exemplu, în materie electorală, legile electorale stabilesc o serie de garanţii juridice, menite să apere dreptul de a alege şi de a fi ales, al cetăţenilor. Articolul 110 al Decretului nr. 391/1953 cu privire la alegerile de deputaţi în sfaturile populare, stabileşte pedepse cu închisoare corecţională de la o lună la 5 ani şi interdicţie corecţională de la 1 la 5 ani, interzicerea prin orice mijloace a liberului exerciţiu al dreptului de a alege şi a fi ales. Garanţii juridice speciale sînt prevăzute de legislaţia noastră în toate domeniile care se referă la apărarea drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor (legislaţia muncii cu privire la dreptul la muncă, legislaţia civilă cu privire la dreptul de proprietate personală, legislaţia penală cu privire la libertatea persoanei ş. a. m. d.).

Sfaturile populare avînd în atribuţia lor directă sarcina întăririi legalităţii şi apărarea ordinii publice, contribuie într-o măsură importantă la crearea condiţiilor necesare exercitării libere, nestingherite, de către cetăţeni, a drepturilor ce le sînt acordate prin Constituţie, legi şi alte acte normative.

Un loc important în sistemul garanţiilor juridice stabilite de legislaţia noastră, cu privire la apărarea drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor îl ocupă instituţia reclamaţiei şi sesizărilor oamenilor muncii. În literatura noastră s-a vorbit mai mult de latura politică, aspectul social al acestei instituţii, despre latura juridică nu s-a vorbit aproape deloc, problema nefiind abordată în literatura juridică. De aceea ne vom permite să stăruim asupra problemei.

În dreptul sovietic, instituţia plîngerilor şi reclamaţiilor oamenilor muncii s-a născut încă din primele zile de existenţă a statului socialist sovietic.

Încă la cel de-al VI-lea Congres extraordinar al Sovietelor din întreaga Rusie (1918) din iniţiativa lui Lenin, a fost adoptată o Hotărîre cu privire la dreptul fiecărui cetăţean de a se plînge împotriva actelor ilegale ale funcţionarilor sovietici [9]). Acestei Hotărîri i-au urmat o serie de acte normative, cum sînt Hotărîrile speciale care stabilesc modul de primire şi rezolvare a cererilor şi reclamaţiilor oamenilor muncii din 1932, 1933, 1935 şi 1936, care în vigoare fiind şi astăzi, cuprind norme ce reglementează materia.

Un serios imbold în elaborarea unor măsuri noi, care să îmbunătăţească modul de rezolvare a cererilor şi reclamaţiilor oamenilor muncii, îl constituie Hotărîrea Comitetului Central al P.C.U.S. din august 1958 „cu privire la neajunsurile serioase în rezolvarea scrisorilor, cererilor şi reclamaţiilor oamenilor muncii".

La noi, dreptul cetăţenilor de a se plînge împotriva actelor ilegale ale organelor şi funcţionarilor de stat, prin care se aduc atingeri drepturilor şi intereselor lor legale, este garantat într-o măsură largă prin instituţia plîngerii şi aceea a reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii.

Plîngerea este reglementată de Codul de procedură civilă, titlul 3, secţiunea a 5-a. În ceea ce priveşte reclamaţiile şi sesizările oamenilor muncii, o H.C.M. (nr. 4012 din 18 decembrie 1953) reglementează modul de organizare a primirii şi rezolvării lor.

Cu toate că nu există un material normativ mai bogat, care să reglementeze materia, materialul existent ni se pare totuşi suficient pentru a defini natura juridică a acestor instituţii.

În dreptul sovietic, nu se face deosebirea dintre instituţia plîngerii şi aceea a reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii. Aceleaşi acte normative reglementează procedura de primire şi rezolvare atît a plîngerilor cît şi a sesizărilor, iar autorii care se ocupă de această problemă includ în aceeaşi instituţie juridică şi plîngerile şi reclamaţiile (sesizările) oamenilor muncii. Instituţia este denumită институт жалоб заявлений трудящихся ceea ce tradus înseamnă „instituţia plîngerilor şi a cererilor (reclamaţiilor) oamenilor muncii".

Astfel, autorul sovietic M. I. Kozlov, într-o lucrare privind rezolvarea plîngerilor şi reclamaţiilor oamenilor muncii, înglobează în acelaşi studiu şi plîngerile şi reclamaţiile adresate organelor administraţiei de stat, ca şi plîngerile împotriva actelor administraţiei de stat adresate instanţelor judecătoreşti [10]).

Un alt autor, L. I. Ratner, într-un studiu recent publicat în revista «Statul şi dreptul sovietic», înglobînd de asemenea plîngerea adresată instanţelor judecătoreşti împotriva actelor administraţiei de stat, în aceeaşi instituţie juridică cu plîngerile, reclamaţiile şi sesizările oamenilor muncii adresate organelor ad-

---

9) *История Советской конституции 1917—1956 гг.* Госюриздат, М., 1956, стр. 551; *История Советской конституции 1917 — 1957 гг.* Изд-ва АН СССР, М., 1957, стр. 21.

10) М. Козлов, *Разрешение жалоб и заявлений трудящихся в органах государственного управления*, Госюриздат, М., 1955, стр. 61.

ministrative, face un pas înainte încercînd să scoată în evidență trăsăturile caracteristice ale plîngerii propriu-zise, pe care o deosebește de reclamații și sesizări.

Ratner susține că noțiunea de plîngere ar avea două sensuri : unul mai restrîns, din dreptul administrativ și unul mai larg, care se referă la plîngerile adresate instanțelor judecătorești și Procuraturii, încercînd să precizeze aceste două sensuri ale aceleiași noțiuni [11]).

Bazîndu-ne pe puținele acte normative ale statului nostru, referitoare la plîngerile, reclamațiile și sesizările oamenilor muncii, putem totuși deduce că în spiritul legislației noastre, nu se poate admite că plîngerea ar avea aceeași natură juridică ca și reclamațiile și sesizările oamenilor muncii, adresate diferitelor organe ale statului și în consecință, ele nu pot fi încadrate în aceeași instituție juridică.

Este adevărat că plîngerile adresate instanțelor judecătorești ca și reclamațiile și sesizările oamenilor muncii, adresate organelor puterii și administrației de stat, au multe elemente comune și în primul rînd ele constituie garanții ale apărării drepturilor și intereselor legale ale cetățenilor. Aceasta nu este însă suficient pentru a le include în aceeași instituție juridică.

Plîngerea este o instituție a dreptului nostru procesual civil. Ea este reglementată de articolele 120[1] și 120[2] a, Codul procesual civil și a fost introdusă la noi prin Decretul nr. 130 din 19 iunie 1952. Plîngerea poate fi introdusă numai în anumite cazuri, special prevăzute de lege, împotriva unor acte ale administrației de stat, prin care ar fi fost lezate drepturile și interesele legale ale cetățenilor.

Astfel, cetățeanul se poate plînge instanțelor judecătorești în materie electorală împotriva înscrierilor greșite sau omisiunilor de pe listele electorale, în materie locativă împotriva ordinelor de repartiție ilegal emise, a spațiului locativ ș.a.m.d. Plîngerea se face după o anumită procedură prevăzută în lege. Prin obiectul ei, plîngerea este un litigiu civil între cetățeanul care pretinde că un drept al său a fost încălcat și organul administrației de stat, care a emis actul respectiv de încălcare a dreptului. Acest litigiu se rezolvă de către instanță după normele generale de soluționare a pricinilor civile și în condițiile speciale prevăzute de lege.

Reclamațiile și sesizările oamenilor muncii au o natură diferită. În primul rînd, sfera problemelor supuse reclamațiilor și sesizărilor cetățenilor nu este delimitată de lege. Cetățeanul lezat în oricare din drepturile și interesele sale legale printr-un act al unui organ al statului sau al unui funcționar de resort, are dreptul de a introduce o reclamație sau de a face o sesizare. Reclamația sau sesizarea poate fi adresată fie direct organului care a dat dispoziția, fie organului ierarhic superior, fie chiar altor organe de stat sau organizațiuni obștești (Procuratură, presă, organizații de masă). Nu este stabilită o procedură specială pentru introducerea reclamațiilor. În timp ce plîngerea se introduce întotdeauna în legătură cu faptul că un drept oarecare al unui cetățean a fost lezat, fiind cerută restabilirea dreptului, reclamațiile sau sesizările pot denunța

11) Л. И. Ратнер, *Од усилении гарантии своевременного и правильного разрешения жалоб трудящихся.* «Советское государство и право», № 9, 1959.

o anumită situaţie nesatisfăcătoare într-un anumit sector de muncă sau pot face propuneri cu privire la îndreptarea situaţiei, fără ca în cazurile respective să avem de-a face cu lezarea unor cetăţeni în drepturile lor legale.

Reclamaţiile sau sesizările nu constituie întotdeauna temeiul naşterii unor raporturi juridice între organul căruia i-a fost adresată cererea şi autorul sesizării sau reclamaţiei. Obligaţia organului de a rezolva într-un anumit termen şi în mod just reclamaţia sau sesizarea ia naştere numai în anumite condiţii (atunci cînd cererea sau sesizarea a fost înregistrată, cînd autorul reclamaţiei sau sesizării este cunoscut ş.a.m.d.).

Reclamaţiile şi sesizările oamenilor muncii constituie în acelaşi timp o formă a criticii de jos a maselor. Ele sînt un ajutor preţios în activitatea organelor de stat, care fiind sesizate de anumite lipsuri, pot lua măsuri de îmbunătăţire a muncii.

În timp ce plîngerea este o instituţie specială a dreptului nostru procesual civil, reclamaţiile şi sesizările oamenilor muncii reprezintă o categorie specială de garanţii juridice, menite să ocrotească drepturile şi interesele legale ale cetăţenilor, ele atingînd o sferă mai largă de probleme şi constituind în acelaşi timp un ajutor preţios în munca organelor de stat.

Ţinînd seamă de acestea, putem conchide că plîngerea pe de o parte, reclamaţiile şi sesizările oamenilor muncii pe de altă parte, sînt instituţii distincte ale dreptului nostru.

Dreptul cetăţenilor de a se folosi de calea reclamaţiilor şi a sesizărilor pentru a cere respectarea drepturilor lor legale sau restabilirea unor drepturi încălcate printr-un act de dispoziţie al unui organ al administraţiei de stat sau al organelor locale ale puterii, este garantat printr-o serie de măsuri juridice şi organizatorice.

Astfel, H.C.M. 4012/1953 reglementează modul de organizare a primirii şi rezolvării reclamaţiilor oamenilor muncii. Conform acestei Hotărîri, sfaturile populare organizează pe lîngă comitetele lor executive birouri speciale pentru rezolvarea reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii. Aceste birouri au în atribuţia lor : a) organizarea primirii scrisorilor privind reclamaţiile şi sesizările oamenilor muncii ; b) primirea cetăţenilor care au făcut reclamaţii şi sesizări în legătură cu orice problemă ; c) urmărirea rezolvării juste şi la timp a reclamaţiilor şi sesizărilor ; d) înştiinţarea în scris a acelora care au făcut reclamaţii şi sesizări despre măsurile şi hotărîrile luate.

Termenele înlăuntrul cărora organele sesizate sînt obligate să rezolve reclamaţiile şi sesizările ce le sînt adresate sînt de asemenea stabilite prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri : 30 de zile pentru ministere şi alte organe centrale, 15 zile pentru comitetele executive ale sfaturilor populare regionale şi 10 zile pentru comitetele executive ale sfaturilor populare raionale şi orăşeneşti.

Hotărîrea stabileşte şi unele norme cu privire la persoanele însărcinate cu rezolvarea reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii, precum şi obligaţia de a se organiza un control sistematic asupra modului în care sînt rezolvate reclamaţii şi sesizări.

În ceea ce priveşte răspunderea personală a funcţionarilor sau membrilor Comitetului executiv, pentru nerespectarea normelor cu privire la rezolvarea

reclamaţiilor şi sesizărilor, aceasta este reglementată în mod cu totul general, stabilindu-se în articolul 9 al H.C.M.-ului amintit că „persoanele vinovate de neexecutarea hotărîrilor sau măsurilor în legătură cu reclamaţiile sau sesizările făcute, de tărăgănare în cercetarea sau soluţionarea problemelor cuprinse în reclamaţii şi sesizări, precum şi acei care manifestă o atitudine birocratică faţă de persoanele care fac reclamaţii şi sesizări, care persecută şi fac greutăţi celor ce se adresează prin reclamaţii sau sesizări, se vor sancţiona potrivit legilor în vigoare".

Experienţa practică a Comitetelor executive ale sfaturilor populare în vederea rezolvării reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii reclamă o mai amănunţită reglementare a problemei pe cale normativă. Aşa de exemplu, din lipsa unei reglementări precise, cu privire la modul de funcţionare a birourilor pentru rezolvarea reclamaţiilor şi sesizărilor, la unele Comitete executive ale sfaturilor populare, aceste birouri sînt conduse direct de preşedintele Comitetului executiv, la altele, de secretarul Comitetului executiv şi la unele comitete executive, de şeful serviciului Secretariat administrativ. Lipsa unor norme unice cu privire la organizarea şi funcţionarea birourilor de primire a cererilor oamenilor muncii, cuprinzînd reclamaţii şi sesizări, influenţează în mod negativ primirea şi rezolvarea lor. Aşa se explică de ce la unele sfaturi populare comunale nu există o evidenţă a scrisorilor, care cuprind reclamaţii şi sesizări, neexistînd dispoziţii precise cu privire la organizarea unei registraturi şi evidenţe speciale.

Unele lipsuri se fac resimţite şi cu privire la procedura de cercetare şi rezolvare a reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii. În legislaţia sovietică, pentru sesizări şi reclamaţii de o anumită natură, cercetarea se face în mod obligatoriu, cu citarea reclamantului, respectiv a persoanei care a făcut sesizarea. La noi, o astfel de dispoziţie nu există.

Totuşi, dacă organizarea primirii şi rezolvării reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii este reglementată într-o măsură mai mult sau mai puţin generală, răspunderea personală pentru nerespectarea normelor cu privire la primirea şi rezolvarea reclamaţiilor şi sesizărilor este reglementată, după cum am văzut, într-un mod cu totul general. Articolul 9 din H.C.M. 4012/1953, stabilind că nerespectarea normelor amintite se va sancţiona potrivit legilor în vigoare, are un caracter foarte general, lăsînd la aprecierea organului ierarhic superior sau organului de control, care va fi natura răspunderii : disciplinară, administrativă sau penală ?

Această situaţie prezintă unele dificultăţi pentru organul de control şi de aceea probabil, cu toate că există unele comitete executive şi funcţionari din aparatul acestora care au dovedit neglijenţă în rezolvarea reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii, mai puţine sînt cazurile în care aceste fapte să fi atras asupra celor vinovaţi nu numai răspunderea penală, dar forme de răspundere mai uşoare. Or, este evident că în anumite cazuri mai grave, nerezolvarea la timp şi în mod just a unor reclamaţii şi sesizări se datoreşte unor fapte ce s-ar putea încadra în articolul 243 Cod penal, care pedepseşte după cum se ştie, refuzul de serviciu datorat legalmente.

Cu toată lipsa unor norme unice, care să reglementeze în amănunt această problemă, se observă o deosebită străduinţă din partea unor sfaturi

populare și a comitetelor lor executive, în vederea găsirii soluțiilor celor mai juste pentru rezolvarea la timp a reclamațiilor și sesizărilor oamenilor muncii.

Astfel, Comitetul executiv al Sfatului popular regional București prin Decizia nr. 818/1958, interzice folosirea de către Comitetele executive raionale a șefilor birourilor de sesizări și reclamații pentru alte munci în afara atribuțiilor ce le revin, cerînd șefilor secțiunilor regionale să păstreze o evidență clară și să urmărească personal rezolvarea la timp a cererilor, sesizărilor și reclamațiilor oamenilor muncii, dînd în același timp toată atenția analizării materialului critic apărut în presă [12]).

În Hotărîrea nr. 1 a Sfatului popular regional Pitești, luată în cea de-a treia sesiune ordinară a Sfatului popular regional din februarie 1957, se stabilește în articolul 6 : „Pentru întărirea legăturii dintre oamenii muncii și sfatul popular, comitetele executive regionale, raionale, orășenești și comunale vor analiza trimestrial cum sînt rezolvate sesizările oamenilor muncii". În articolul următor este fixată data (1 martie 1957) la care comitetele executive regionale vor forma un colectiv care să studieze propunerile făcute de deputați în sesiune și să comunice acestora cum au fost rezolvate [13]).

În unele acte ale sfaturilor populare și ale comitetelor executive, se încearcă chiar stabilirea unei răspunderi personale pentru nerespectarea normelor referitoare la primirea și rezolvarea reclamațiilor și sesizărilor. Astfel, în Decizia nr. 23/1957, a Comitetului executiv al regiunii Oradea, se precizează că vicepreședinții și secretarii comitetelor executive vor controla, urmări și trage la răspundere pe șefii de Secțiune, pentru abateri în modul de rezolvare a sesizărilor și reclamațiilor și vor propune comitetelor executive sancționarea celor care tărăgănează rezolvarea sau manifestă atitudine birocratică față de aceste sarcini (art. 2). De asemenea, se recomandă prin această Decizie, comitetelor executive ale sfaturilor populare raionale și orășenești, ca trimestrial, în ședințe ordinare de lucru, să se analizeze modul cum sînt rezolvate cererile, reclamațiile și sesizările oamenilor muncii și să se ia măsuri pentru înlăturarea lipsurilor [14]).

Activitatea desfășurată de sfaturile populare și comitetele lor executive este foarte importantă și cuprinzătoare în același timp. Este suficient să arătăm că numai la Sfatul popular regional Iași, în trimestrul I, II, III, au fost primite un număr de 1888 reclamații și sesizări, care au fost în marea lor majoritate rezolvate la timp și în bune condițiuni. Aceste reclamații și sesizări se referă la problemele cele mai variate, majoritatea însă au ca obiect cererea de a se reveni asupra unor măsuri nejust aplicate de unele organe și funcționari administrativi. Astfel, conform dosarului 46/1958, șeful Secției Scrisori de la redacția ziarului «Romînia Liberă» sesizează Sfatului popular regional Iași, atitudinea necorespunzătoare a unui salariat de la S.M.T. Huși, care favoriza pe unii cetățeni la treierat. În urma acestei sesizări, Sfatul popular al raionului Huși a comunicat

12) Vezi Buletinul oficial al sfatului popular regional București, anul VIII, nr. 11 din noiembrie 1958.
13) Buletinul oficial al Sfatului popular regional Pitești, anul VII, nr. 4, aprilie, 1957.
14) Buletinul oficial al Sfatului popular regional Oradea, august, 1957.

Sfatului popular regional Iaşi că verificînd cele expuse în sesizarea mai sus menţionată, şi constatînd justeţea ei, conducerea S.M.T.–Huşi a hotărît desfacerea contractului de muncă al salariatului respectiv.

Conform dosarului 1068 din 16 ianuarie 1958, Sfatul popular raional Iaşi face cunoscut Sfatului popular regional Iaşi cercetările făcute în urma sesizării unor cetăţeni din comuna Leţcani, raionul Iaşi, prin care constată abaterile săvîrşite de preşedintele Sfatului popular comunal, pentru care s-a dispus trimiterea dosarului la Procuratura Raionului Iaşi.

Din toate acestea rezultă clar importanţa rezolvării la timp şi în mod just a reclamaţiilor şi sesizărilor oamenilor muncii. De aceea trebuie acţionat cu toată hotărîrea pentru combaterea lipsurilor care se mai manifestă în acest domeniu în activitatea comitetelor executive ale unor sfaturi populare.

Trebuie lichidate lipsurile privind rezolvarea formală a unor reclamaţii şi sesizări, fără cunoaşterea realităţii pe teren, răspunsurile superficiale, care nu satisfac cerinţele justificate ale reclamanţilor, comunicările de măsuri care în realitate nu au fost aplicate ş.a. Contravenind prevederilor H.C.M. nr. 4012/1953, unele comitete executive trimit unele reclamaţii pentru a fi rezolvate de însuşi organul sau funcţionarul reclamat.

Astfel, Sfatul popular al Regiunii Iaşi, cu adresa nr. 310, trimite pentru rezolvare Sfatului popular raional Bîrlad sesizarea unui grup de locuitori ai comunii Zorileni, prin care sînt arătate nemulţumirile lor în legătură cu modul de utilizare a sumelor provenite din autoimpunere, pentru electrificarea comunii şi repararea podurilor. În baza rezoluţiei puse, lucrarea este trimisă Sfatului popular comunal, care cercetează şi răspunde că reclamaţia nu este întemeiată. Ca urmare a unei noi reclamaţii, primită în aceeaşi problemă de la organele radiodifuziunii, Sfatul popular regional Iaşi cere o nouă cercetare a problemelor semnalate. Cu toate că şi de data aceasta s-a pus rezoluţia pentru a fi cercetată de către Secţia organizatorică, întrucît primul răspuns nu fusese satisfăcător, lucrarea se trimite tot Sfatului popular comunal, care a dat acelaşi răspuns.

Dintr-un alt document, adresa nr. 725 din 29 oct. 1956, reiese modul formal în care sînt rezolvate unele probleme. Astfel, preşedintele Comitetului de stradă dintr-o circumscripţie a Oraşului Iaşi sesizează că în curtea unui cetăţean se află o stînă de oi, care din cauza condiţiilor neigienice în care se află au dat naştere unui caz de boală contagioasă, cerînd în consecinţă mutarea acestei stîne în cîmp. Serviciul agricol din cadrul Sfatului popular al Oraşului Iaşi, care urma să rezolve lucrarea, în loc să analizeze la faţa locului cele semnalate, a invitat la Sfatul popular pe reclamant, de la care a cerut unele relaţii. Bazat numai pe declaraţia acestuia, Serviciul agricol a considerat cele sesizate ca neîntemeiate, aducînd ca argument însăşi cele declarate de reclamant.

După cum a fost amintit, Partidul şi Guvernul acordă o deosebită atenţie dezvoltării garanţiilor de apărare a drepturilor şi intereselor legale ale cetăţenilor. Statul nostru stabileşte un ansamblu de garanţii politice, juridice şi obşteşti. Pentru ca aceste garanţii să fie cît mai eficiente, organele locale ale puterii de stat, comitetele lor executive şi aparatul acestora trebuie să ducă o luptă necruţătoare pentru combaterea manifestărilor de indiferentism, neglijenţă, atitudine birocratică, nepăsare faţă de sesizările şi reclamaţiile oameni-

lor muncii. Se face de asemenea simţită cerinţa ca actele normative existente, care reglementează instituţia reclamaţiilor şi sesizărilor, să fie completate. Pentru a sublinia importanţa care se acordă acestei instituţii în doctrina sovietică, vom aminti doar că în ultimul timp, s-au făcut propuneri pentru ca dreptul de reclamaţie, plîngere sau petiţionare să fie înscris şi în legea fundamentală a statului, ridicînd-o în felul acesta la rangul de instituţie constituţională.

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ НАРОДНЫМИ СОВЕТАМИ ФУНКЦИИ ЗАЩИТЫ И ОХРАНЫ ЗАКОННЫХ ПРАВ И ИНТЕРЕСОВ ГРАЖДАН

Краткое содержание

В докладе авторы представляют некоторые теоретические проблемы общего характера, а также и некоторые аспекты осуществления органами нашего народно-демократического государства функции защиты и охраны законных прав и интересов граждан, аспекты представляющие собой особенное теоретическое и практическое значение.

В первой части работы представляются некоторые общие соображения в связи с функциями социалистического государства и отклоняются в свете документов XX-го и XXI-го конгрессов КПСС некоторые догматические толкования. Также кратко излагаются дискуссии о советской доктрине в связи с вопросом: существует ли основание для осуществления функции защиты и охраны законных прав граждан, во второй фазе развития социалистического советского государства, в то время как не существуют эксплоатирующие классы.

Что касается нашего народно-демократического государства авторы считают, что осуществление этой функции, как и деятельность по укреплению законодательства и правового порядка, не может быть поставлено под сомнение. Это было выявлено в партийных документах и в особенности в Докладе ЦК РРП на II конгрессе РНР.

Другой вопрос общего теоретического характера, рассматриваемый в докладе это уточнение понятия о защите законных прав и интересов граждан. Анализируется также юридический характер жалобы, отличающийся от юридического характера рекламаций и выявлений трудящихся; авторы находят, что несмотря на общие элементы этих двух институтов они не могут быть инкадрированы в один и тот же юридический институт.

В отличие от регламентации этих вопросов в условиях нашей страны, в Советском Союзе жалобы, рекламации и выявления трудящихся рассматриваются в одном юридическом институте, нормативные акты для регламентации этого вопроса появились еще с первых дней существования Советского социалистического государства.

Авторы останавливаются в особенности на Решении Совета Министров за номером 4012 за 1953-ий год, где говорится об институте рекламаций и выявлений трудящихся, выявляя особенно значительиую роль специальных бюро для решения рекламаций и выявлений, осно-

ванных при исполнительных комитетах Народных Советов. Авторы находят, что чувствуется необходимость более детальной нормативной регламентации этого института.

Несмотря на отсутствие единых норм для детальной регламентации этого вопроса на основе актов взятых из официальных бюллетеней Народных Советов, доклад выявляет деятельность Народных Советов и их исполнительных комитетов, ввиду решения во время и в хороших условиях рекламаций и выявлений трудящихся.

Подчеркивая значение которое Румынская Рабочая Патрия и правительство РНР придает развитию гарантий защиты законных прав и интересов граждан, для того чтобы эти гарантии были более действенны, авторы заключают о необходимости дальнейшего развития нормативных актов в этом отношении.

LES FONCTIONS DES CONSEILS POPULAIRES COMME ORGANES DE DÉFENSE DES DROITS ET DES INTÉRÊTS LÉGAUX DES CITOYENS

Résumé

Les auteurs de cette communication présentent certains problèmes théoriques généraux, ainsi que quelques aspects se rapportant aux fonctions des organes de notre état de démocratie populaire. Il s'agit spécialement de la défense des droits et des intérêts légaux des citoyens, ce qui est d'une grande importance théorique et pratique.

Dans la première partie du travail on fait quelques considérations sur les fonctions de l'état socialiste et on combat, en se basant sur les documents des XX-ème et XXI-ème Congrès, certaines interprétations dogmatiques.

De même on expose en résumé les discussions qui ont eu lieu à ce sujet, en tenant compte de la doctrine soviétique ; on se demande si, dans la seconde phase du développement de l'état socialiste soviétique, on peut encore parler d'une fonction de défense des droits et des intérêts légaux des citoyens, étant donné qu'il n'existe plus de classes exploiteuses.

En ce qui concerne notre état de démocratie populaire, les auteurs considèrent qu'on ne peut mettre en doute la nécessité d'exercer cette fonction et de renforcer la légalité socialiste. On insiste spécialement sur ce fait dans les documents de parti. – Rapport C.C. P.O.R. au Second Congrès du P.O.R. (Comité Central du Parti Ouvrier Roumain).

Une autre préoccupation, d'ordre théorique général des auteurs de la Communication, c'est de préciser la notion de défense des droits et des intérêts légaux des citoyens.

On analyse aussi la nature juridique spéciale des plaintes et des réclamations des travailleurs, les auteurs étant d'avis qu'elles ne peuvent être encadrées dans la même institution juridique, malgré les éléments communs de ces deux institutions. À la différence des conditions de réglementation de ce problème, qui existent dans notre pays, en Union Soviétique, les plaintes et les réclamations des travailleurs sont fondues dans une même institution juridique

et les actes normatifs qui réglementent ce problème apparaissent dès la fondation de l'état socialiste soviétique.

Les auteurs examinent avec un attention spéciale la D.C.M. 4012/1953 (Décision du Conseil des ministres) – où se trouvent les instructions relatives aux plaintes et aux réclamations des travailleurs. Ils mettent en évidence le rôle très important des bureaux spéciaux pour résoudre les plaintes et les réclamations, bureaux créés auprès des Comités Exécutifs des Conseils Populaires. Mais les auteurs croient que la nécessité d'une réglementation plus détaillée de ces institutions, par la voie normative, se fait sentir.

Malgré le manque de normes uniques pour résoudre en détail ce problème, en se basant sur des documents contenus dans les Bulletins Officiels des Conseils Populaires, les auteurs de la Communication mettent en évidence l'activité des Conseils Populaires et de leurs Comités Exécutifs, en vue de résoudre, à temps, et dans les meilleures conditions les réclamations et les plaintes des travailleurs.

Étant donnée l'importance que le Parti Ouvrier Roumain et le Gouvernement de la République Populaire Roumaine accordent au développement des garanties concernant la défense des droits et des intérêts légaux des citoyens, les auteurs montrent, en conclusion, qu'il est nécessaire pour rendre ces garanties plus efficientes, de compléter les actes normatifs existants.
